

Atlasproject Broedvogels van Noord Holland, een tussenstand en een oproep

Er wordt in de hele provincie hard gewerkt aan de voorbereidingen voor het uitbrengen van een nieuwe broedvogelatlas. De afgelopen twee seizoenen zijn hiervoor inventarisaties uitgevoerd. Na de komende twee seizoenen moet dit zo goed als afgerond zijn en kan er gestart worden met het schrijven van het boek. We zitten nu dus halverwege de inventarisatieperiode. Een goed moment voor een stand van zaken van het onderzoek in onze regio.

Waarom dit atlasproject?

In 1990 is een eerste volledig overzicht van de broedvogels van Noord-Holland uitgebracht, de *Broedvogels van Noord-Holland*, uitgegeven door de Stichting Samenwerkende Vogelwerkgroepen Noord-Holland (SVN) en het Provinciaal Bestuur van Noord-Holland. De onderzoeksperiode betrof 1985-1990.

Vijftien jaar later ontstond het idee om twintig jaar na de uitgave van dit boek opnieuw een broedvogelatlas van Noord-Holland uit te geven. De onderzoeksperiode voor de nieuwe atlas bestrijkt in principe de jaren 2005-2009. Het jaar van uitgifte van het boek (2010) wordt gezien als reservejaar voor het onderzoek.

Een belangrijke reden voor het onderzoek is dat de vogelsamenstelling snel veranderd. Het is zaak deze veranderingen goed te documenteren, om hiermee handvatten te hebben voor het natuurbeheer in de nabije toekomst.

Samengevat zijn de belangrijkste doelstellingen van het nieuwe onderzoek:

- het vastleggen van de actuele verspreiding van de broedvogelsoorten in Noord-Holland en
- het vastleggen van de veranderingen in de verspreiding tussen de onderzoeksperiode 1985-1990 en de onderzoeksperiode 2005-2010.

Hoe vindt het onderzoek plaats?

Voor de nieuwe atlas worden slechts kwalitatieve gegevens verzameld: het voorkomen van broedvogels binnen een kilometerhok (een kaartvlak van één bij één kilometer). Er wordt dus geen onderzoek gedaan naar

het aantal territoria van de aanwezige soorten. Dit zou te veel werk vergen. Het veldwerk bestaat uit het noteren welke soorten binnen een kilometerhok broeden. Hierbij wordt per bezoek per soort de hoogste broedcode op het invoerformulier genoteerd. Er worden minimaal vijf bezoeken aan het kilometerblok gebracht en het blok wordt één seizoen onderzocht in de onderzoeksperiode. Naast de vijf (vroeg) ochtendbezoeken kan een nachtbezoek (voor het vaststellen van uilen en rallen) noodzakelijk zijn.

Aan de hand van de verzamelde broedcodes wordt vastgesteld of een soort in de betreffende kilometerblok zeker, waarschijnlijk of mogelijk heeft gebroed. Dit geschiedt volgens vaste richtlijnen.

Voor zowel het veldwerk als voor de interpretatie van de onderzoeksgegevens zijn handleidingen opgesteld.

Het onderzoek wordt getrokken door Kees Scharringa. Hij is werkzaam bij Landschap Noord-Holland en hij maakte ook deel uit van de redactie van de vorige atlas. Voor onze regio wordt het onderzoek gecoördineerd door de leden van de veldwerkcommissie van de vogelwerkgroep.

Hoe staat het met het onderzoek in onze regio?

Binnen het onderzoeksgebied van onze vereniging liggen ongeveer 390 kilometerblokken, als we kleine stukjes niet meerekenen en als we er vanuit gaan dat aan de oostgrens van het gebied delen van blokken door onze burens, de Amsterdammers worden gedaan.

Van de 390 blokken zijn inmiddels ca. 95 blokken onderzocht door 40 personen. Een groot deel hiervan is ook ingeleverd bij Landschap Noord-Holland. Dit is dus nog slechts ongeveer een kwart van het te onderzoeken gebied! Er is dus nog veel te doen in de komende jaren.

De onderzochte kilometerblokken zijn vooral gelegen in de duinen en in het stedelijk gebied. Met name in de Haarlemmermeerpolder is nog relatief weinig onderzoek verricht.

Een tipje van de sluier

In de onderzoeksperiode zijn reeds enkele bijzondere waarnemingen te melden. Zo was er voor het eerst in de regio sprake van een territorium van de Graszanger (bij het Kennemermeer). Voor het eerst sinds lange tijd is er een broedgeval van de Grauwe Klauwier vastgesteld (in de Kennemerduinen). Daarnaast is er reeds enkele jaren sprake van broedende Lepelaars in het moeras aan de Binnenliede en Oeverwaluwen in de Haarlemmermeer. Vermeldenswaard ten opzichte van de periode 1985-1990 is ook de terugkeer van de Roerdomp. De toename van het aantal IJsvogels, Nijlganzen, roofvogels als Buizerd, Havik en Sperwer,

Kleine Mantelmeeuw, Blauwborst en Appelvink is opvallend te noemen. Daarentegen zal een sterke terugval worden vastgesteld voor soorten als Patrijs, Watersnip, Zomertortel, Zwarte Specht, Tapuit en Ringmus. En hoe is het met de weidevogels in onze regio gesteld? Enkele vogelsoorten die tijdens het onderzoek voor de vorige atlas nog aanwezig waren zijn nu waarschijnlijk verdwenen, waaronder het Paapje. Grote veranderingen ten opzichte van 1990 dus. Met grote spanning wachten wij dan ook op de resultaten!

Wat kunt u doen? Een oproep

Een aantal van u heeft inmiddels één of meerdere kilometerhokken gereserveerd voor het komend jaar of voor de komende jaren. Wij vragen deze mensen het onderzoek daar ook uit te voeren of anderszins tijdig te laten weten dat het blok of de blokken weer beschikbaar zijn voor een andere inventarisant.

Indien u voor de komende jaren nog geen kilometerhok hebt gereserveerd kunt u contact opnemen met Martin Hin, tel 023-5271099 of per e-mail mhin@planet.nl. Aangezien het aantal nog te onderzoeken blokken erg groot is, is er dringend behoefte aan meer mensen. Met name leden in de Haarlemmermeerpolder worden verzocht zich aan te melden. Op de veldwerkvond op 6 februari kunt u meer informatie over de broedvogelatlas krijgen en heeft u de mogelijkheid om een kilometerhok te reserveren.

De ervaring leert dat een bezoek ca. één (in open landschap in polder) tot drie uur (in de duinen) onderzoek vergt. Vijf bezoeken vergt dus gemiddeld slechts zo'n 10 uur, maar in de polder kan dit beduidend minder zijn. Wellicht is het dan daar ook mogelijk om meerdere blokken tegelijk te onderzoeken.

Namens de veldwerkcommissie,

Martin Hin